

**Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie
Oddział w Radomiu**

**Przepisy prawne
regulujące prowadzenie
produkcji zwierzęcej**

RADOM 2015

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE
ODDZIAŁ W RADOMIU
26-600 Radom, ul. Chorzowska 16/18
e-mail: radom@cdr.gov.pl

Opracowanie:

Bożena Ginalska, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział
w Radomiu

Projekt okładki:

Danuta Guellard, CDR O/Radom

@ Copyright by Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie
Oddział w Radomiu 2015

ISBN 978-83-63411-48-0

Druk: Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Radomiu
ul. Chorzowska 16/18, tel. 48 365 69 00
Nakład: 500 egz.

Spis treści

I.	BYDŁO	6
A.	Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi poz. 344 z dn. 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej	6
1)	Przepisy ogólne dotyczące cieląt	6
2)	Minimalne warunki utrzymywania cieląt	8
B.	Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi poz. 778 z dn. 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej	10
1)	Przepisy ogólne dla bydła	10
2)	Minimalne warunki utrzymywania bydła	11
II.	ŚWINIE	14
A.	Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi poz. 344 z dn. 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej	14
1)	Przepisy ogólne dotyczące świń	14
2)	Minimalne warunki utrzymywania świń	16
III.	KURY NIOSKI I KURCZĘTA BROJLERY	20
A.	Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi poz. 344 z dn. 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej	20
1)	Przepisy ogólne dotyczące kur niosek i kurcząt brojlerów	20
2)	Minimalne warunki utrzymywania kur niosek	22
3)	Minimalne warunki utrzymywania kurcząt brojlerów	26
IV.	Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi poz. 778 z dn. 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej	29

A.	KONIE	28
1)	Minimalne warunki utrzymywania koni	28
B.	OWCE	29
1)	Minimalne warunki utrzymywania owiec	29
C.	KOZY	30
1)	Minimalne warunki utrzymywania kóz	30
D.	INDYKI, GĘSI, KACZKI, STRUSIE, PRZEPIÓRKI I PERLICE	31
1)	Minimalne warunki utrzymywania indyków, gęsi, kaczek, strusi, przepiórek i perlic	31
E.	ZWIERZĘTA FUTERKOWE	34
1)	Minimalne warunki utrzymywania zwierząt futerkowych	34
F.	JELENIE I DANIELE	37
1)	Minimalne warunki utrzymywania jeleni i danieli	37

Pierwsze zdanie Ustawy o ochronie zwierząt z dn. 21 sierpnia 1997 roku - Dziennik Ustaw 111 – Poz. 723,724:

Zwierzę, jako istota żyjąca, zdolna do odczuwania cierpienia, nie jest rzeczą. Człowiek jest mu winien poszanowanie, ochronę i opiekę.

Organy administracji publicznej podejmują działania na rzecz ochrony zwierząt, współdziałając w tym zakresie z odpowiednimi instytucjami i organizacjami krajowymi i międzynarodowymi

Ustawa ta reguluje postępowanie ze zwierzętami:

- 1) domowymi,
- 2) gospodarskimi,
- 3) wykorzystywanymi do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych,
- 4) używanymi do doświadczeń,
- 5) utrzymywanymi w ogrodach zoologicznych,
- 6) wolno żyjącymi (dzikimi),
- 7) obcymi faunie rodzimej.

Artykuły tej ustawy definiują zasady humanitarnego traktowanie i zakazy dotyczące niehumanitarnego postępowania ze zwierzętami.

W zakazach dotyczących zwierząt domowych i gospodarskich określone są warunki utrzymania i postępowania, transport, warunki używania zwierząt (przeciążanie, wykorzystywanie do celów rozrywkowych).

Za realizację przepisów ustawy odpowiedzialna jest Inspekcja Weterynaryjna oraz inne właściwe organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego współdziałające z samorządem lekarsko - weterynaryjnym, oraz innymi instytucjami i organizacjami społecznymi mającymi na celu ochronę zwierząt.

Poniższe rozporządzenia dokładnie precyzują sposoby i wymagane warunki utrzymania poszczególnych gatunków zwierząt tak, aby miały one zapewniony dobrostan.

I. BYDŁO

A. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi poz. 344 z dn. 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej

§ 1. Rozporządzenie określa wymagania i sposób postępowania przy utrzymywaniu:

1. Cieląt z gatunku bydło domowe (*Bos Taurus*)
2. Świń (*Sus scrofa*)
3. Kur niosek oraz kurcząt brojlerów z gatunku kura (*Gallus gallus*)

1) Przepisy ogólne dotyczące cieląt

§ 2. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) cielę – młode zwierzę z gatunku bydło domowe, bez względu na płeć, od urodzenia do ukończenia 6. miesiąca życia.

§ 3.1. Cielęta utrzymuje się:

- 1) w pomieszczeniu przeznaczonym do ich utrzymywania;
- 2) w systemie otwartym.
3. Zwierzęta utrzymywane w systemie otwartym mają zapewnioną możliwość ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.

§ 4. Zwierzęta utrzymywane w pomieszczeniach mają zapewnioną opiekę i warunki utrzymania uwzględniające minimalne normy powierzchni w zależności od systemu utrzymania:

- 1) w warunkach nieszkodliwych dla zdrowia i niepowodujących urazów, uszkodzeń i cierpień;
- 2) mają zapewnioną swobodę ruchu, w szczególności możliwość kładzenia się, wstawania oraz leżenia;
- 3) umożliwiony kontakt wzrokowy z innymi zwierzętami.

§ 5.1. Pomieszczenia, w których utrzymuje się zwierzęta, oświetla się przystosowanym dla danego gatunku zwierząt światłem sztucznym lub zapewnia dostęp światła naturalnego.

2. W przypadku, gdy oświetlenie sztuczne stosuje się w pomieszczeniach, w których utrzymuje się cieleta, oświetla się je w czasie odpowiadającym normalnemu dostępowi światła naturalnego - co najmniej jednak między godziną 9.00 a 17.00.

§ 6.1. Cieleta dogląda się, co najmniej raz dziennie.

4. W celu umożliwienia kontroli pomieszczeń, w których utrzymywane są zwierzęta wymienione w §1, i doglądania ich o każdej porze, pomieszczenia wyposaża się w stałe lub przenośne oświetlenie sztuczne.

§ 7.1. W pomieszczeniach, w których utrzymuje się cieleta, wyposażenie oraz sprzęt używany przy utrzymaniu zwierząt:

- 1) wykonuje się z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz nadających się do czyszczenia i odkażania;
  - 2) czyści się i odkaża.
    2. Odchody i niezjedzone resztki paszy usuwa się z pomieszczeń, tak często, aby uniknąć nieprzyjemnych woni i zanieczyszczenia paszy i wody. Pomieszczenia zabezpiecza się przed muchami i gryzoniami.
    3. Wyposażenie i sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia umieszcza się w taki sposób, aby zminimalizować możliwość zanieczyszczenia paszy lub wody oraz ułatwić bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody.
    4. Wyposażenie i sprzęt, o którym mowa w ust. 1:
      - 1) powinny być tak skonstruowane, umieszczone i obsługiwane, aby nie powodowały nadmiernego hałasu;
      - 2) sprawdza się, co najmniej 2 razy dziennie, a wykryte usterki niezwłocznie usuwa.
    5. Podłoga w pomieszczeniach, w których utrzymywane są zwierzęta powinna być twarda, równa i stabilna, a jej powierzchnia gładka i nieśliska.
- § 8.1.** W pomieszczeniach, gdzie są utrzymywane zwierzęta obieg powietrza, stopień zapylenia, temperaturę, względną wilgotność powietrza i stężenia gazów utrzymuje się na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt.
2. W przypadku wyposażenia pomieszczeń w mechaniczny system wentylacji system ten łączy się z:
    - 1) systemem alarmowym, sygnalizującym awarię system wentylacyjnego;
    - 2) systemem wentylacji awaryjnej.

- § 9. Instalację elektryczną w pomieszczeniach, w których utrzymywane są zwierzęta wykonuje się w sposób określony w przepisach Prawa budowlanego.
- § 10.1. Cielętom powyżej 2. tygodnia życia zapewnia się stały dostęp do wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
2. Urządzenia do pojenia instaluje się w sposób zabezpieczający wodę przed wylewaniem się.
- § 11. Zwierzęta karmi się paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego.
- § 12. 1 Cielęta karmi się, co najmniej dwa razy dziennie.
2. W przypadku utrzymywania cieląt grupowo, gdy nie żywi się ich do woli lub z elektronicznych stacji odpasowych, każdemu zwierzęciu zapewnia się dostęp do paszy w tym samym czasie.
3. Pasza dla cieląt powinna zapewniać taką ilość żelaza, która zapewni w ich krwi poziom hemoglobiny wynoszący, co najmniej 4,5 milimola/litr.
4. Pasza dla cieląt powyżej 2. tygodnia życia powinna zawierać pasze włókniste, przy czym dawkę tej paszy dla cieląt od 8. do 20. tygodnia życia zwiększa się od 50 do 250 g dziennie.
- § 14.1. Chore lub ranne zwierzęta niezwłocznie otacza się opieką, a w razie potrzeby izoluje.
2. Jeżeli wymaga tego stan zdrowia zwierzęcia utrzymuje się je na ściółce.

2) Minimalne warunki utrzymywania cieląt

§ 15. 1. Cielęta utrzymywane w pomieszczeniach lub w budkach zewnętrznych utrzymują się:

- 1) pojedynczo;
- 2) grupowo.

Cielęta do 8. tygodnia życia:

- √ Budki z wybiegiem
- √ Kojce indywidualne
- √ Kojce zbiorowe

Cielęta od 8. tygodnia do 6. miesięcy:

- √ Kojce zbiorowe (w gospodarstwach posiadających więcej niż 6 sztuk jedno-

cześnie - wymogi cross compliance)

2. W przypadku utrzymywania cieląt w kojcu pojedynczo:

- 1) wymiary tego kojca powinny wynosić:
  - a) szerokość – co najmniej wysokość cielęcia w kłębie,
  - b) długość - co najmniej 1,1 długości ciała cielęcia mierzonej od czubka nosa do ogonowej krawędzi guza kulszowego.
- 2) ściany tego kojca, z wyłączeniem kojca, w którym utrzymuje się zwierzęta chore, powinny być wykonane w sposób umożliwiający cielętom kontakt wzrokowy i fizyczny.

3. Powierzchnia kojca, gdzie cielęta są utrzymywane grupowo, w przeliczeniu na 1 sztukę powinna wynosić, co najmniej:

- 1) 1,5 m² – dla cieląt o masie ciała do 150 kg;
- 2) 1,7 m² – dla cieląt o masie ciała powyżej 150 do 220 kg;
- 3) 1,8 m² – dla cieląt o masie ciała powyżej 220 kg.

4. W systemie otwartym powierzchnia, na której utrzymuje się cielęta, w przeliczeniu na jedną sztukę powinna wynosić, co najmniej 5 m².

5. Cielęta utrzymywane w pomieszczeniach dogłąda się, co najmniej dwa razy dziennie, a utrzymywane w systemie otwartym dogłąda się, co najmniej jeden raz dziennie.

6. Do ukończenia 2. tygodnia życia cielęta utrzymuje się na ściółce;

7. Miejsce do leżenia powinno być wygodne, czyste i odwodnione.

§ 16. Cielęta otrzymują pokarm matki niezwłocznie po urodzeniu, nie później jednak niż przed upływem 6 godzin od urodzenia.

§ 17. Cielętom nie zakłada się kagańców.

§ 18. W pomieszczeniach, w których utrzymywane są cielęta:

- 1) stężenie gazów:
  - dwutlenku węgla (CO₂) - max. 3000 ppm
  - siarkowodoru (H₂S) - max. 5 ppm
- 2) koncentracja amoniaku (NH₃) - max 20 ppm

Zakaz wiązania cieląt (*poza okresem karmienia, nie więcej niż na 1 godz. - wymogi cc*).

B. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi poz. 778 z dn. 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej

§ 1. Rozporządzenie określa m.in. minimalne warunki utrzymywania bydła z wyjątkiem cieląt

1) Przepisy ogólne dla bydła

§ 2.1. Bydło jest utrzymywane:

- 1) w pomieszczeniach przeznaczonych do ich użytkowania;
- 2) w systemie otwartym z możliwością ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.

§ 3.1. W zależności od sposobu utrzymania zapewnia się właściwą opiekę i warunki utrzymania utrzymujące minimalne normy powierzchni.

2. Wymagane warunki utrzymania:

- 1) nieszkodliwe dla zdrowia i niepowodujące urazów uszkodzeń ciała lub cierpień;
- 2) zapewniające swobodę ruchu w szczególności możliwości kładzenia się wstawania i leżenia;
- 3) umożliwiające kontakt wzrokowy z innymi zwierzętami.

§ 4. Pomieszczenia, w których utrzymuje się zwierzęta oświetla się przystosowanym do danego gatunku zwierząt światłem sztucznym lub zapewnia dostęp światła naturalnego.

§ 5.1. Co najmniej raz dziennie dogłada się zwierzęta.

2. W celu umożliwienia kontroli pomieszczeń, w których utrzymywane są zwierzęta wymienione w §1, i dogładania ich o każdej porze pomieszczenia wyposaża się w stałe lub przenośne oświetlenie sztuczne.

§ 6.1. Pomieszczenia, w których utrzymywane są zwierzęta, ich wyposażenia oraz sprzęt używany przy utrzymaniu zwierząt:

- 1) wykonuje się z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz nadających się do czyszczenia i odkażania;
- 2) czyści się i odkaża.

2. Odchody powinny być usuwane z pomieszczeń tak często, aby uniknąć

wydzielania nieprzyjemnej woni i zanieczyszczenia paszy lub wody. Pomieszczenia zabezpiecza się przed muchami i gryzoniami.

3. Wyposażenie i sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia umieszcza się w sposób minimalizujący ryzyko zanieczyszczenia paszy i wody i ułatwić bezkonfliktowy dostęp do paszy i wody.

4. Wyposażenie i sprzęt:

- 1) powinny być skonstruowane, umieszczone i obsługiwane, żeby nie powodować nadmiernego hałasu;
- 2) sprawdza się, co najmniej raz dziennie i bezzwłocznie usuwa usterki.

5. Podłoga powinna być twarda, równa i stabilna, a powierzchnia gładka i nieśliska.

§ 7.1. W pomieszczeniach, gdzie są utrzymywane zwierzęta obieg powietrza, stopień zapylenia, temperaturę, względną wilgotność powietrza i stężenia gazów utrzymuje się na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt.

2. W przypadku wyposażenia pomieszczeń w mechaniczny system wentylacji system ten łączy się z:

- 1) systemem alarmowym, sygnalizującym awarię system wentylacyjnego;
- 2) systemem wentylacji awaryjnej.

§ 8. Bydłu zapewnia się stały dostęp do wody, urządzenia do pojenia instaluje się w sposób zabezpieczający wodę przed wylewaniem się.

§ 9. Bydło karmi się, co najmniej dwa razy dziennie paszą dostosowaną do wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego.

§ 10.1. Chore lub ranne zwierzęta otacza się niezwłocznie opieką, w razie potrzeby izoluje.

2. Jeśli stan zdrowia tego wymaga zwierzę utrzymuje się na ściółce.

2) Minimalne warunki utrzymywania bydła

§ 11.1. **Bydło z wyjątkiem cieląt utrzymuje się:**

- 1) na uwięzi;
- 2) bez uwięzi wolnostanowiskowo:
  - a) z wydzielonymi legowiskami z wyjątkiem bydła opasowego i buhajów,
  - b) bez wydzielonych stanowisk na ściółce,
  - c) bez wydzielonych legowisk i ściółki, z wyjątkiem buhajów, krów i jałówek

cielnych powyżej 7. miesiąca ciąży.

2. W systemie utrzymania bydła na uwięzi wymiary stanowiska powinny wynosić:

- 1) krów i jałówek powyżej 7. miesiąca ciąży:
  - a) długość – co najmniej 1,6 m,
  - b) szerokość – co najmniej 1,1 m;
- 2) jałówek powyżej 6. miesiąca życia, jednak nie dłużej niż do 7. miesiąca ciąży:
  - a) długość - co najmniej 1,5 m,
  - b) szerokość - co najmniej 1,1 m;
- 3) buhaje:
  - a) długość – co najmniej 2,4 m,
  - b) szerokość – co najmniej 1,4 m;
- 4) bydła opasowego o masie ciała do 300 kg:
  - a) długość – co najmniej 1,3 m,
  - b) szerokość - co najmniej 0,8 m;
- 5) bydła opasowego o masie ciała powyżej 300 kg:
  - a) długość - co najmniej 2,1 m,
  - b) szerokość – co najmniej 0,95 m.

3. W wolnostanowiskowym systemie utrzymania z wydzielonym legowiskami ich wymiary powinny wynosić:

- 1) dla krów i jałówek powyżej 7. miesiąca ciąży:
  - a) długość – co najmniej 2,1 m,
  - b) szerokość – co najmniej 1,1 m;
- 2) jałówek powyżej 6. miesiąca życia jednak nie dłużej niż do 7. miesiąca ciąży:
  - a) długość – co najmniej 1,9 m,
  - b) szerokość – co najmniej 0,9 m.

4. W systemie utrzymania bez wydzielonych legowisk na ściółce powierzchni w przeliczeniu na 1 sztukę powinna wynosić w przypadku utrzymywania:

- 1) krów i jałówek powyżej 7. miesiąca ciąży – co najmniej 4,5 m²;
- 2) jałówek powyżej 6. miesiąca życia, jednak nie dłużej niż do 7. miesiąca ciąży – co najmniej 2,2 m²;

- 3) bydła opasowego o masie ciała do 300 kg – co najmniej 1,6 m²;
- 4) bydła opasowego o masie ciała powyżej 300 kg – co najmniej 2,2 m²;
- 5) buhajów - co najmniej 9 m².

5. W systemie bez wydzielonych stanowisk i ściółki z wyjątkiem buhajów, krów i jałówek powyżej 7. miesiąca ciąży powierzchnia w przeliczeniu na jedną sztukę powinna wynosić:

- 1) dla jałówek powyżej 19. miesiąca życia jednak nie dłużej niż do 7. miesiąca ciąży – co najmniej 2 m²;
- 2) jałówek powyżej 6. miesiąca życia do 19. miesiąca życia – co najmniej 1,6 m²;
- 3) bydła opasowego o masie ciała do 300 kg – co najmniej 1,3 m²;
- 4) bydła opasowego o masie powyżej 300 kg – co najmniej 1,8 m².

§ 12. W systemie utrzymania otwartym powierzchnia, na której jest utrzymywane bydło, w przeliczeniu na jedną sztukę powinna wynosić w przypadku:

- 1) jałówek – co najmniej 10 m²;
- 2) krów - co najmniej 15 m²;
- 3) buhajów – co najmniej 20 m².

II. ŚWINIE

A. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi poz. 344 z dn. 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej

§ 1. Rozporządzenie określa wymagania i sposób postępowania przy utrzymywaniu:

1. Cieląt z gatunku bydło domowe (*Bos Taurus*)
2. Świń (*Sus scrofa*)
3. Kur niosek oraz kurcząt brojlerów z gatunku kura (*Gallus gallus*)

1) Przepisy ogólne dotyczące świń

§ 3.1. Świnie utrzymuje się:

- 1) w pomieszczeniu przeznaczonym do ich utrzymywania;
- 2) w systemie otwartym.
  3. W systemie otwartym zapewnia się możliwość ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.

§ 4.1. W zależności od sposobu utrzymania zapewnia się właściwą opiekę i warunki utrzymania utrzymujące minimalne normy powierzchni.

2. Wymagane warunki utrzymania:

- 1) nieszkodliwe dla zdrowia i niepowodujące urazów uszkodzeń ciała lub cierpień;
- 2) zapewniające swobodę ruchu w szczególności możliwości kładzenia się wstawania i leżenia;
- 3) umożliwiające kontakt wzrokowy z innymi zwierzętami.
  3. Lochy i loszki w tygodniu poprzedzającym przewidywany termin prośnienia oraz w okresie prośnienia mogą być utrzymywane w warunkach, w którym nie mają kontaktu wzrokowego z innymi zwierzętami.

§ 5. 1. Pomieszczenia, w których utrzymuje się zwierzęta oświetla się przystosowanym dla danego gatunku zwierząt światłem sztucznym lub zapewnia dostęp do światła naturalnego.

6. Świnie utrzymuje się w pomieszczeniach przeznaczonych do ich utrzymania, oświetlonych, co najmniej przez 8 godzin światłem sztucznym o natężeniu, co najmniej 40 lux.

§ 6.1. Świnie dogląda się, co najmniej raz dziennie.

4. W celu umożliwienia kontroli pomieszczeń, w których utrzymywane są zwierzęta wymienione w § 1, i doglądania ich o każdej porze pomieszczenia wyposaża się w stałe lub przenośne oświetlenie sztuczne.

§ 7.1. Pomieszczenia, w których utrzymuje się zwierzęta, wyposażenie oraz sprzęt używany przy utrzymywaniu tych zwierząt:

- 1) wykonuje się z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz nadających się do czyszczenia i odkażania;
- 2) czyści się i odkaża.
  2. Odchody i niezjedzone resztki paszy usuwa się z pomieszczeń tak często, aby uniknąć nieprzyjemnych woni i zanieczyszczenia paszy i wody. Pomieszczenia zabezpiecza się przed muchami i gryzoniami.
  3. Wyposażenie i sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia umieszcza się w taki sposób, aby zminimalizować możliwość zanieczyszczenia paszy lub wody oraz ułatwić bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody.
  4. Wyposażenie i sprzęt:
    - 1) powinny być tak skonstruowane, umieszczone obsługiwane, aby nie powodowały nadmiernego hałasu;
    - 2) sprawdza się, co najmniej 2 razy dziennie, a wykryte usterki niezwłocznie usuwa.

5. Podłoga w pomieszczeniach, w których utrzymywane są zwierzęta powinna być twarda, równa i stabilna, a jej powierzchnia gładka i nieśliska.

§ 8.1. W pomieszczeniach, gdzie są utrzymywane zwierzęta obieg powietrza, stopień zapylenia, temperaturę, względną wilgotność powietrza i stężenia gazów utrzymuje się na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt.

2. W przypadku wyposażenia pomieszczeń w mechaniczny system wentylacji, system ten łączy się z:

- 1) systemem alarmowym, sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego;
- 2) systemem wentylacji awaryjnej.

§ 9. Instalację elektryczną w pomieszczeniach, w których utrzymywane są zwierzęta wykonuje się w sposób określony w przepisach Prawa budowlanego.

§ 10. 1. Świniom powyżej 2. tygodnia życia zapewnia się stały dostęp do wody, przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

2. Urządzenia do pojenia instaluje się w sposób zabezpieczający wodę przed wylewaniem się.
- § 11. Zwierzęta karmi się paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego.
- § 13.3. Świnie karmi się, co najmniej raz dziennie, a jeżeli utrzymuje się je grupowo – zapewnia się im dostęp do paszy w tym samym czasie.
4. Lochom w okresie między odsadzeniem prosiąt a okresem okołoporodowym i loszkom zapewnia się wystarczającą ilość pokarmu wysokoenergetycznego oraz pokarmu objętościowego lub wysokowłóknistego.
- § 14.1. Chore lub ranne zwierzęta niezwłocznie otacza się opieką, a w razie potrzeby izoluje.
2. Jeżeli wymaga tego stan zdrowia zwierzęcia utrzymuje się je na ściółce.

2) Minimalne warunki utrzymywania świń

- § 19.1. Świnie utrzymywane w gospodarstwie w pomieszczeniach przeznaczonych do ich utrzymania utrzymuje się w kojcu na ściółce lub bez ściółki:
- 1) pojedynczo;
  - 2) grupowo.
    2. Świń nie utrzymuje się na uwięzi.
    3. W przypadku utrzymywania świń w systemie grupowym:
      - 1) w grupę łączy się zwierzęta o zbliżonym wieku;
      - 2) podejmuje się działania minimalizujące agresję i zapobiegające walkom, w szczególności te, o których mowa w ust. 4. i § 21.
        4. Utrzymywane grupowo świnie chore, zranione lub wykazujące agresję lub atakowane przez inne zwierzęta utrzymują się pojedynczo.
        5. Lochy i loszki od 4. tygodnia po pokryciu do tygodnia przed przewidywanym terminem prosięcia utrzymują się grupowo.
        6. W przypadku, gdy w gospodarstwie utrzymuje się mniej niż 10 sztuk loch lub loszek, których mowa w ust 5, można je utrzymywać pojedynczo.
  - § 20.1. Kojec, w którym utrzymują się lochy i loszki w tygodniu poprzedzającym przewidywany termin ich prosięcia zaopatruje się w materiał umożliwiający budowę gniazda chyba, że nie jest to możliwe ze względu na stosowany system odprowadzenia gnojowicy.

2. Prośne lochy i loszki umieszczone w kojcach do proszenia:

- 1) czyści się dokładnie;
- 2) poddaje się zabiegom przeciwko zewnętrznym i wewnętrznym pasożytom, jeżeli jest to konieczne.

3. Powierzchnia kojca do proszenia powinna umożliwiać proszenie naturalne, lub zapewniać osobie obsługującej dostęp do zwierzęcia.

4. Kojec buduje się w sposób zapewniający prosiętom swobodny dostęp do karmiącej lochy.

5. W przypadku utrzymywania loch z prosiętami:

- 1) kojec wyposaża się w przegrodę zapobiegającą przygnieceniu prosiąt przez lochę;
- 2) w kojcu wydziela się część ze ściółką o powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek prosiąt.

§ 21. Świniom zapewnia się stały dostęp do materiałów i przedmiotów absorbujących ich uwagę w szczególności słomy, siana, drewna, trocin, o jakości niewywierającej szkodliwego wpływu na ich zdrowie.

§ 22.1. Prosięta odsadza się nie wcześniej niż w 28. dniu od dnia ich urodzenia chyba, że wystąpi zagrożenie zdrowia lochy lub prosięcia.

2. Prosięta mogą być odsadzone także z innej przyczyny niż określona w ust.1, nie wcześniej jednak niż w 21. dniu od dnia urodzenia, jeżeli po odsadzeniu zostaną umieszczone w pomieszczeniu uprzednio oczyszczonym, odkażonym i odizolowanym od pomieszczeń, w którym utrzymuje się lochy.

§ 23.1. Świnie poddaje się zabiegom:

- 1) diagnostycznym i leczniczym;
- 2) związanym z:
  - a) identyfikacją,
  - b) redukcją kłów u prosiąt i knurów,
  - c) obcinanie części ogona,
  - d) kastracją samców,
  - e) kolczykowaniem nosa u świń utrzymywanych w systemie otwartym.

2. Redukcję kłów u prosiąt i knurów wykonuje się:

- 1) przez ich ścieranie lub obcinanie, z pozostawieniem nienaruszonej, gładkiej powierzchni;

- 2) nie później niż w 7. dniu życia prosięcia.
  3. Kastrację samców świń wykonuje się z zastosowaniem technik niepowodujących rozrywania tkanek.
  4. Zabiegi, powyżej wymienione, dokonuje się jedynie ze względu na bezpieczeństwo świń, w tym w celu przeciwdziałania okaleczeniu innych świń.
  5. Przed wykonaniem zabiegów, których mowa w ust. 4, podejmuje się środki zapobiegające okaleczeniu innych świń, w szczególności zmieniając warunki ich utrzymywania.
  6. Zabiegi, o których mowa mogą być wykonane u świń po ukończeniu 7 dnia życia, wyłącznie po zastosowaniu długotrwałego znieczulenia.

§ 24.1. Powierzchnia kojca, o którym mowa w § 19. powinna wynosić w przypadku utrzymywania:

- 1) knurów pojedynczo - co najmniej 6 m², a gdy krycie odbywa się w kojcu - 10 m²;
- 2) loch w okresie porodu i odchovu prosiąt ssących - co najmniej 3,5 m²;
- 3) knurów pojedynczo i loszek hodowlanych o masie ciała od 30 do 110 kg – co najmniej 2,7 m².
  2. W przypadku utrzymywania loch pojedynczo wymiary kojca, o którym mowa w § 19 ust. 1 powinny wynosić, co najmniej:
    - 1) długość – długość zwierzęcia powiększona o 0,3 m, nie mniej jednak niż 2 m;
    - 2) szerokość – 0,6 m.
  3. Powierzchnia kojca, o którym mowa w § 19. ust. 1, w przeliczeniu na jedną sztukę powinna wynosić, w przypadku utrzymywania grupowo:
    - 1) knurów – co najmniej 6 m²;
    - 2) warchlaków i tuczników o masie ciała:
      - a) do 10 kg - co najmniej 0,15 m²,
      - b) powyżej 10 do 20 kg - co najmniej 0,2 m²,
      - c) powyżej 20 do 30 kg - co najmniej 0,3 m²,
      - d) powyżej 30 do 50 kg - co najmniej 0,4 m²,
      - e) powyżej 50 do 85 kg - co najmniej 0,55 m²,
      - f) powyżej 85 do 110 kg - co najmniej 0,65 m²,
      - g) powyżej 110 kg - co najmniej 1 m².

- 3) knurków i loszek hodowlanych o masie ciała powyżej 30 do 110 kg - co najmniej 1,4 m²;
- 4) loch - co najmniej 2,25 m², przy czym w przypadku loch prośnych, co najmniej 1,3 m² powierzchni kojca powinno stanowić stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża – otwory odpływowe;
- 5) loszek po pokryciu - co najmniej 1,64 m², przy czym co najmniej 0,95 m² powierzchni kojca powinno stanowić stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża – otwory odpływowe.

4. Powierzchnia kojca w przypadku utrzymywania w grupie loch lub loszek po pokryciu:

- 1) do 5 sztuk – powinna być większa o 10%;
- 2) powyżej 39 sztuk – może być mniejsza o 10%.

5. W przypadku utrzymywania w gospodarstwie, co najmniej 10 loch lub loszek, w okresie od 4 tygodni po pokryciu do tygodnia przed przewidywanym terminem proszenia długość każdego z boków kojca powinna wynosić w przypadku grup:

- 1) do 5 sztuk – co najmniej 2,41 m;
- 2) powyżej 5 sztuk – co najmniej 2,81 m.

§ 25. W przypadku utrzymania świń:

- 1) w systemie na betonowej podłodze szczelinowej:
  - a) szerokość otworów w podłodze nie może wynosić w przypadku:
    - prosiąt – więcej niż 11 mm;
    - warchlaków, loszek i knurków hodowlanych - więcej niż 14 mm;
    - tuczników – więcej niż 18 mm;
    - loszek po pokryciu lub loch – więcej niż 20 mm.
  - b) szerokość beleczki w podłodze powinna wynosić w przypadku:
    - prosiąt i warchlaków – co najmniej 50 mm,
    - tuczników, loszek i knurków hodowlanych, loszek po pokryciu lub loch – co najmniej 80 mm;
- 2) w systemie utrzymania otwartym powierzchnia w przeliczeniu na dorosłą sztukę powinna wynosić, co najmniej 15 m².

§ 26. W pomieszczeniach, w których utrzymuje się świnie:

- 1) hałas:
  - a) nie powinien być stały lub wywoływany nagle;
  - b) jego natężenie nie powinno przekraczać 85 dB.
- 2) stężenie:
  - a) dwutlenku węgla (CO₂) nie powinno przekraczać 3 000 ppm;
  - b) siarkowodoru (H₂S) nie powinno przekraczać 5 ppm.
- 3) koncentracja amoniaku (NH₃) nie powinna przekraczać 20 ppm.

III. KURY NIOSKI I KURCZĘTA BROJLERY

A. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi poz. 344 z dn. 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej

§ 1. Rozporządzenie określa wymagania i sposób postępowania przy utrzymywaniu:

1. Cieląt z gatunku bydło domowe (*Bos Taurus*)
2. Świń (*Sus scrofa*)
3. Kur niosek oraz kurcząt brojlerów z gatunku kura (*Gallus gallus*)

1) Przepisy ogólne dotyczące kur niosek i kurcząt brojlerów

§ 3.2. Kury nioski i kurczęta brojlery utrzymuje się:

- 1) w kurniku;
- 2) w systemie otwartym z wyłączeniem kur niosek do ukończenia 6. tygodnia życia oraz kurcząt brojlerów.

§ 5.3. W przypadku, gdy w kurniku utrzymuje się kury nioski:

- 1) jest zapewniony dostęp światła naturalnego – okna rozmieszcza się w sposób umożliwiający równomierne oświetlenie całego kurnika;
- 2) jest zapewnione oświetlenie sztuczne - kurnik oświetla się w rytmie dobowym tak, aby około 1/3 doby stanowiło nieprzerwany okres ciemności oraz występowały okresy przyciemnienia odpowiadające zmierzchowi.

4. W kurniku, w którym utrzymuje się kurczęta brojlery:

- 1) stosuje się oświetlenie sztuczne oświetlające, co najmniej 80% powierzchni użytkowej, którego natężenie, mierzone na poziomie oka ptaka wynosi, co najmniej 20 lux;
- 2) lekarz weterynarii może dopuścić czasowe ograniczenie poziomu natężenia oświetlenia.

5. W okresie 7 dni od dnia umieszczenia kurcząt i brojlerów w kurniku, a także w okresie 3 dni przed przewidywanym dniem ich uboju, oświetlenie dostosowuje się do 24-godzinnego rytmu, z okresami zaciemnienia trwającymi przynajmniej 6 godzin ogółem i co najmniej z jednym okresem nieprzerwanego zaciemnienia trwającym 4 godziny, z wyłączeniem okresów przyciemniania.

§ 6.2. Kurczęta brojlery dogląda się, co najmniej dwa razy dziennie.

3. Kurczęta brojlery, które mają poważne urazy, uszkodzenia ciała lub wykazują wyraźne objawy zaburzeń stanu zdrowia, takie jak trudności w chodzeniu, poważne puchliny brzuszne lub wady rozwojowe mogące być przyczyną cierpienia, poddaje się leczeniu lub natychmiastowemu ubojowi, o czym informuje się lekarza weterynarii.

4. W celu umożliwienia kontroli pomieszczeń, w których utrzymywane są zwierzęta wymienione w § 1, i doglądania ich o każdej porze, pomieszczenia wyposaża się w stałe lub przenośne oświetlenie sztuczne.

§ 7.1. Pomieszczenia, w których utrzymuje się zwierzęta, ich wyposażenie oraz używany sprzęt:

- 1) wykonuje się z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz nadających się do czyszczenia i odkażania;
- 2) czyści się i odkaża.
  - 2.** Odchody i niezjedzone resztki paszy usuwa się z pomieszczeń tak często, aby uniknąć nieprzyjemnych woni i zanieczyszczenia paszy i wody. Pomieszczenia zabezpiecza się przed muchami i gryzoniami.
  - 3.** Wyposażenie i sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia umieszcza się w taki sposób, aby zminimalizować możliwość zanieczyszczenia paszy lub wody oraz ułatwić bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody.
  - 4.** Wyposażenie i sprzęt:
    - 1) powinny być tak skonstruowane, umieszczone, obsługiwane, aby nie powodowały nadmiernego hałasu;

- 2) sprawdza się, co najmniej raz dziennie, a wykryte usterki niezwłocznie usuwa.
  5. Podłoga w pomieszczeniach, w których utrzymywane są zwierzęta powinna być twarda, równa i stabilna, a jej powierzchnia gładka i nieśliska.
  - § 8.1. W pomieszczeniach, gdzie są utrzymywane zwierzęta - obieg powietrza, stopień zapylenia, temperaturę, względną wilgotność powietrza i stężenia gazów utrzymuje się na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt.
  2. W przypadku wyposażenia pomieszczeń w mechaniczny system wentylacji system ten łączy się z:
    - 1) systemem alarmowym, sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego;
    - 2) systemem wentylacji awaryjnej.
  3. W kurnikach, w których utrzymuje się kurczęta brojlery, mechaniczny lub automatyczny system wentylacji, działa w sposób zapewniający utrzymanie odpowiedniej temperatury i wilgotności.
  - § 9. Instalację elektryczną w pomieszczeniach, w których utrzymywane są zwierzęta, wykonuje się w sposób określony w przepisach Prawa budowlanego.
  - § 10.1. Kurom nioskom i kurczętom brojlerom zapewnia się stały dostęp do wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
  2. Urządzenia do pojenia instaluje się w sposób zabezpieczający wodę przed wylewaniem się.
  - § 11. Zwierzęta wymienione w § 1. karmi się paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego.

2) Minimalne warunki utrzymywania kur niosek

- § 27. W przypadku utrzymywania w gospodarstwie, co najmniej 350 kur niosek kury te utrzymuje się w kurniku:
  - 1) w zmodyfikowanych klatkach jednopoziomowych lub wielopoziomowych;
  - 2) bez klatek jednopoziomowo lub wielopoziomowo.
- § 28.1. W przypadku utrzymywania kur niosek w systemie § 27. pkt.1, klatkę wyposaża się w:
  - 1) pojemnik na paszę, którego minimalną długość ustala się, mnożąc 0,12 m przez liczbę kur niosek w klatce;
  - 2) urządzenia do pojenia:
    - a) pojemnik na wodę, którego minimalną długość ustala się, mnożąc 0,12 m przez liczbę kur niosek w klatce, lub

- b) co najmniej dwa poidła kropelkowe lub kubeczkowe, dostępne dla każdej kury nioski w klatce;
- 3) gniazdo;
- 4) grzędę, których minimalną długość ustala się, mnożąc 0,15 m przez liczbę kur niosek w klatce;
- 5) ściółkę w ilości umożliwiającej kurom nioskom dziobanie i grzebanie.
2. Powierzchnia klatki w przeliczeniu na kurę nioskę powinna wynosić, co najmniej 0,075 m², przy czym powierzchnia klatki bez gniazda powinna wynosić, co najmniej 0,06 m², a powierzchnia całkowita klatki powinna wynosić, co najmniej 0,2 m².
3. Wymiary powierzchni klatki bez gniazda powinny wynosić:
- 1) szerokość – co najmniej 0,3 m;
- 2) wysokość – co najmniej 0,45 m, przy czym nachylenie podłogi - nie więcej niż 8° lub 14%.
4. Wysokość klatki z wyłączeniem powierzchni użytkowej, powinna wynosić, co najmniej 0,2 m.
5. Klatkę wyposaża się w urządzenie do skracania pazurów.
6. Odległość między rzędami klatek powinna wynosić, co najmniej 0,9 m, a odległość między podłogą w kurniku a pierwszym poziomem klatek powinna wynosić, co najmniej 0,35 m.
- § 29.1.** W systemie utrzymania kur niosek bez klatek jednopoziomowo lub wielopoziomowo - maksymalna obsada kur niosek na m² powierzchni użytkowej podłogi w kurniku powinna wynosić 9 sztuk.
2. Ściółka powinna zajmować, co najmniej 1/3 powierzchni podłogi w kurniku, przy czym powierzchnia ściółki na jedną kurę nioskę powinna wynosić, co najmniej 0,025 m².
3. Podłogę i wyposażenie w kurniku dla kur niosek wykonuje się w sposób zapewniający podtrzymywanie wszystkich zwróconych ku przodowi pazurów nóg kur niosek.
4. Kurnik dla kur niosek wyposaża się w:
- 1) urządzenia do karmienia:
- a) liniowe pojemniki na paszę, których minimalną długość linii brzegu ustala się, mnożąc 0,1 m przez liczbę kur niosek w tym kurniku, lub

- b) kołowe pojemniki na paszę, których minimalna długość linii brzegowej ustala się, mnożąc 0,04 m przez liczbę kur niosek w tym kurniku;
- 2) urządzenia do pojenia:
- a) liniowe pojemniki na wodę, których minimalną długość linii brzegu ustala się, mnożąc 0,025 m przez liczbę kur niosek w tym kurniku, lub
  - b) kołowe pojemniki na wodę, których minimalną długość linii brzegu ustala się, 0,01 m mnożąc przez liczbę kur niosek w tym kurniku, lub
  - c) poidła kropelkowe lub kubeczkowe, przy czym poidło powinno przypadać nie więcej niż na 10 kur niosek, lub
  - d) co najmniej 2 poidła kropelkowe lub kubeczkowe dostępne dla każdej kury nioski, w przypadku podłączenia poidel do sieci wodociągowej;
- 3) gniazda pojedyncze lub grupowe, przy czym w przypadku stosowania:
- a) gniazd pojedynczych, gniazdo powinno przypadać na nie więcej niż 7 kur niosek,
  - b) gniazd grupowych obsada na 1m² powierzchni gniazda powinna wynosić nie więcej niż 120 kur niosek;
- 4) grzędy nieposiadające ostrych krawędzi, umieszczone nad powierzchnią niepokrytą ściółką, których minimalną długość ustala się, mnożąc 0,15 m przez liczbę kur niosek w kurniku, przy czym:
- a) odległość między grzędami, mierzona w płaszczyźnie poziomej powinna wynosić, co najmniej 0,3 m,
  - b) odległość między grzędą a ścianą, mierzona w płaszczyźnie poziomej, powinna wynosić, co najmniej 0,2 m.
- 5.** W przypadku utrzymywania kur niosek na kilku poziomach, między którymi kury mogą się swobodnie poruszać:
- 1) dopuszcza się stosowane nie więcej niż 4 poziomów;
  - 2) wysokość między poziomami powinna wynosić, co najmniej 0,45 m;
  - 3) poziomy ustawia się tak, aby zapobiec spadaniu odchodów tych kur i niezjedzonych resztek paszy na niższy poziom;
  - 4) urządzenia do karmienia i pojenia umieszcza się w sposób umożliwiający każdej z tych kur jednakowy dostęp do tych urządzeń.
- 6.** W przypadku, gdy kury nioski mają zapewniony dostęp do otwartych wybiegów, kurnik dla kur niosek wyposaża się w kilka otworów wyjściowych, które rozmieszcza się równomiernie na całej długości kurnika.

7. Wymiary otworu, o którym mowa w ust. 6, powinny wynosić:

- 1) wysokość – co najmniej 0,35 m;
- 2) szerokość – co najmniej 0,4 m, przy czym całkowita szerokość otworów w przeliczeniu na 1000 kur niosek powinna wynosić, co najmniej 2 m.

8. Powierzchnię wybiegu, o którym mowa w ust. 6, dostosowuje się do liczby utrzymywanych kur niosek oraz rodzaju gruntu, tak aby zapobiec jego skażeniu.

9. Kurom nioskom na wybiegu zapewnia się:

- 1) dostęp do urządzenia do pojenia;
- 2) możliwość ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.

§ 30. 1. W kurniku dla kur niosek minimalizuje się poziom hałasu.

2. Kurnik dla kur niosek, jego wyposażenie oraz sprzęt:

- 1) czyści się i odkaża przed każdym umieszczeniem w nim nowej partii kur niosek;
- 2) utrzymuje się w czystości;
- 3) odchody usuwa się regularnie, a padłe kury nioski – co najmniej raz na dobę.

§ 31.1. Klatkę konstruuje się tak, aby:

- 1) uniemożliwić ucieczkę kur niosek;
- 2) wyeliminować możliwość urazów, uszkodzeń ciała lub cierpień u kur niosek;
- 3) zapewnić osobie obsługującej swobodne wyjmowanie i wkładanie kur niosek do klatki.

2. Podłogę klatki wykonuje się w sposób zapewniający podtrzymywanie wszystkich zwróconych ku przodowi pazurów nóg kur niosek, a jej nachylenie nie może być większe niż 8° lub 14%.

§ 32. W przypadku, gdy w kurniku dla kur niosek są zainstalowane, co najmniej 2 poziomy klatek, to wyposaża się go w urządzenia i sprzęt umożliwiające sprawdzanie wszystkich klatek oraz ułatwiające usuwanie z nich kur niosek.

§ 33. W celu przeciwdziałania wydziobywaniu piór i kanibalizmowi u kur niosek lekarz weterynarii, technik weterynarii, lub pod ich nadzorem osoba obsługująca te ptaki, może przycinać im, przed ukończeniem 10 dnia życia, dzioby.

3) Minimalne warunki utrzymywania kurcząt brojlerów

§ 34. Kurczęta brojlery utrzymuje się w kurniku, w którym maksymalne zagęszczenie obsady wynosi 33 kg/m², z zastrzeżeniem § 37 i 38.

§ 35. Kurnik dla kurcząt brojlerów wyposaża się w:

- 1) urządzenia do karmienia:
  - a) liniowe pojemniki na paszę, których minimalną długość linii brzegowej ustala się, mnożąc 0,07 m przez liczbę tych kurcząt w tym kurniku, lub
  - b) kołowe pojemniki na paszę, których minimalną długość linii brzegu ustala się, mnożąc 0,03 m przez liczbę tych kurcząt w tym kurniku;
- 2) urządzenia do pojenia:
  - a) liniowe pojemniki na wodę, których minimalną długość linii brzegu ustala się, mnożąc 0,02 m przez liczbę tych kurcząt w tym kurniku, lub
  - b) kołowe pojemniki na wodę, których minimalną długość linii brzegu ustala się, mnożąc 0,01 przez liczbę tych kurcząt w kurniku, lub
  - c) poidła kropelkowe lub kubeczkowe, przy czym poidło powinno przypadać nie więcej niż na 10 kurcząt brojlerów;

3) ściółkę.

§ 36.1. W kurniku dla kurcząt brojlerów minimalizuje się poziom hałasu.

2. Kurnik dla kurcząt brojlerów, jego wyposażenie oraz znajdujący się w nim sprzęt czyści się i odkaża, a ściółkę wymienia się przed każdym umieszczeniem w nich nowego stada kurcząt brojlerów.

§ 37. Kurczęta brojlery mogą być utrzymywane w kurniku, w którym maksymalne zagęszczenie obsady wynosi 39 kg/m², jeżeli:

- 1) kurnik ten spełnia wymagania, o których mowa w § 35 i 36;
- 2) posiadacz kurnika lub opiekun prowadzi, przechowuje, aktualizuje i udostępnia dokumentację zawierającą szczegółowe opisy systemu produkcji:
  - a) plan kurnika, w tym wymiary powierzchni użytkowej,
  - b) opis systemu wentylacji oraz, jeżeli to konieczne, schładzania i ogrzewania wraz z jego lokalizacją, plan wentylacji zawierający docelowe parametry jakości powietrza, takie jak prędkość przepływu powietrza i temperatura,
  - c) informacje dotyczące:
    - systemów karmienia i pojenia oraz ich lokalizacji,

- systemów alarmowych i awaryjnych systemów zasilania w przypadku awarii wyposażenia elektrycznego lub mechanicznego niezbędnego dla zdrowia i dobrostanu zwierząt,
  - d) informacja o typie używanej podłogi i ściółki;
- 3) posiadacz kurnika lub opiekun niezwłocznie przekazuje powiatowemu lekarzowi weterynarii właściwego ze względu na lokalizację kurnika informacje o wszelkich zmianach dotyczących tego kurnika, wyposażenia lub procedur mogących wywrzeć wpływ na dobrostan kurcząt brojlerów;
  - 4) kurnik ten jest wyposażony w system wentylacji oraz, jeżeli to konieczne, systemy ogrzewania i schładzania, które zapewniają, że:
    - a) stężenie mierzone na poziomie głów kurcząt:
      - amoniaku (NH_3) nie przekracza 20 ppm,
      - dwutlenku węgla (CO_2) nie przekracza 3 000 ppm,
    - b) temperatura wewnątrz tego kurnika nie przekracza temperatury na zewnątrz więcej niż o 3°C , jeżeli na zewnątrz kurnika temperatura mierzona w cieniu przekracza 30°C ,
    - c) średnia wilgotność względna mierzona wewnątrz kurnika w okresie 48 godzin nie przekracza 70%, jeżeli temperatura na zewnątrz kurnika jest niższa niż 10°C .

§ 38.1. Kurczęta brojlery mogą być utrzymywane w kurniku, w którym maksymalne zagęszczenie obsady wynosi 42 kg/m^2 , jeżeli:

- 1) kurnik ten spełnia wymagania, o których mowa w § 37;
- 2) kontrole gospodarstwa, w którym utrzymują się kurczęta brojlery, przeprowadzone w okresie ostatnich 2 lat przez powiatowego lekarza weterynarii właściwego ze względu na lokalizację kurnika dla kurcząt brojlerów nie wykazały żadnych nieprawidłowości w zakresie przepisów dotyczących ochrony zwierząt z tym, że w przypadku, gdy w okresie ostatnich 2 lat kontrola nie została przeprowadzona, lekarz ten przeprowadza ją niezwłocznie;
- 3) skumulowany wskaźnik śmiertelności dziennej, co najmniej w siedmiu kolejno sprawdzonych stadach z tego kurnika, wynosi powyżej $1\% + 0,06\%$ pomnożonej przez wiek stada w dniu uboju podany w dniach, z zastrzeżeniem ust.2.
  2. W przypadku, gdy wartość skumulowanego wskaźnika śmiertelności dziennej, co najmniej w siedmiu kolejnych sprawdzonych stadach z kurnika wynosi powyżej wartości $1\% + 0,06\%$ pomnożonej przez wiek sta-

da w dniu uboju podany w dniach, obsada może zostać zwiększona, jeżeli z wyjaśnień opiekuna wynika, że wartość skumulowanego wskaźnika śmiertelności dziennej powstała niezależnie od woli posiadacza kurnika lub opiekuna.

IV. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi poz. 778 z dn. 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej

A. KONIE

1) Minimalne warunki utrzymywania koni

§ 13.1. Konie utrzymywane w pomieszczeniach przeznaczonych do ich utrzymywania powinny być utrzymywane na ściółce:

- 1) w boksie;
- 2) na stanowisku na uwięzi;
- 3) w systemie wolnostanowiskowym bez uwięzi.

2. Ogiery i klacze powyżej roku życia utrzymuje się oddzielnie.

§ 14.1. Powierzchnia boksu, o którym mowa w § 13. powinna wynosić w przypadku utrzymywania:

- 1) koni dorosłych, których wysokość w kłębie wynosi do 1,47 m – co najmniej 6 m²;
- 2) koni dorosłych, których wysokość w kłębie powyżej 1,47 m – co najmniej 9 m²;
- 3) klaczy ze źrebięciem – co najmniej 12 m².

2. Wymiary stanowiska w systemie utrzymania na uwięzi powinny wynosić w przypadku utrzymywania:

- 1) koni dorosłych, których wysokość w kłębie wynosi do 1,47 m:
  - a) szerokość - co najmniej 1,6 m,
  - b) długość - co najmniej 2,1 m;
- 2) koni dorosłych, których wysokość w kłębie wynosi powyżej 1,47 m:
  - a) szerokość – co najmniej 1,8 m,
  - b) długość - co najmniej 3,1 m.

3. W przypadku utrzymywania koni w systemie w systemie wolnostanowiskowym bez uwięzi powinna wynosić dla:
- 1) koni dorosłych lub młodzieży po odsadzeniu do od matki, w przeliczeniu na jednego konia – co najmniej 10 m²;
  - 2) klaczy ze źrebięciem – co najmniej 12 m².

§ 15.1. W przypadku utrzymywania koni w systemie otwartym, powierzchnia utrzymywania, w przeliczeniu na jednego dorosłego konia, powinna wynosić, co najmniej 0,10 ha.

2. Powierzchnię, o której mowa w ust. 1, powinna być zabezpieczona się trwałym ogrodzeniem.

B. OWCE

1) Minimalne warunki utrzymywania owiec

§ 16.1. Owce utrzymywane w pomieszczeniach przeznaczonych do ich utrzymywania, utrzymują się:

- 1) pojedynczo;
- 2) grupowo.
  2. Powierzchnia pomieszczenia dla owiec utrzymywanych pojedynczo powinna wynosić w przypadku utrzymywania:
    - 1) tryka – co najmniej 3 m²;
    - 2) matki z jagnięciem – co najmniej 2,5 m² i dodatkowo, co najmniej 0,7 m² dla każdego następnego jagnięcia ssącego;
    - 3) jarki - co najmniej 1,5 m²;
    - 4) tryczka - co najmniej 2 m²;
    - 5) skopka – co najmniej 0,8 m².
  3. Powierzchnia pomieszczenia dla owiec utrzymywanych grupowo w przeliczeniu na jedną sztukę, powinna wynosić w przypadku utrzymywania:
    - 1) tryków – co najmniej 2 m²;
    - 2) matek z jagniętami – co najmniej 1,5 m² i dodatkowo na co najmniej 0,5 m dla każdego jagnięcia ssącego;
    - 3) jarek - co najmniej 0,8 m²;
    - 4) tryczków – co najmniej 1,5 m²;
    - 5) skopków – co najmniej 0,6 m².

C. KOZY

1) Minimalne warunki utrzymywania kóz

§ 17.1. Kozy utrzymywane są w pomieszczeniach:

- 1) na stanowisku na uwięzi;
- 2) w kojcu bez uwięzi:
  - a) pojedynczo, z wyjątkiem kozłat, lub
  - b) grupowo.
2. Na uwięzi utrzymuje się wyłącznie dorosłe samice z wyjątkiem samic w okresie porodu i odchowu kozłat.
3. Kozom zapewnia się możliwość korzystania z wybiegów.

§ 18.1. W przypadku utrzymywania kóz na stanowisku na uwięzi wymiary stanowiska powinny wynosić:

- 1) szerokość – co najmniej 0,75 m;
- 2) długość – co najmniej 1,35 m.
  2. W przypadku utrzymywania kóz w kojcu bez uwięzi pojedynczo, powierzchnia kojca powinna wynosić dla:
    - 1) kozy dorosłej – co najmniej 1,5 m² i dodatkowo co najmniej 0,3 m² dla kozłęcia ssącego;
    - 2) kozła – co najmniej 1,5 m²;
    - 3) kozła reproduktora – co najmniej 3 m².
  3. W przypadku utrzymywania kóz w kojcu bez uwięzi grupowo powierzchnia kojca, w przeliczeniu na jedną sztukę powinna wynosić dla:
    - 1) kóz dorosłych – co najmniej 1,5 m² i dodatkowo co najmniej 0,3 m² dla kozłęcia ssącego;
    - 2) kozłów – co najmniej 1,5 m²;
    - 3) kozłów reproduktorów – co najmniej 3 m²;
    - 4) kozłat – co najmniej 1 m².
  4. Powierzchnia wybiegu, o którym mowa w § 17. ust. 3. w przeliczeniu na jedną kozę, powinna wynosić, co najmniej 4 m², a w przypadku kozłów – co najmniej 6 m².

D. INDYKI, GĘSI, KACZKI, STRUSIE, PRZEPIÓRKI I PERLICE

1) Minimalne warunki utrzymywania indyków, gęsi, kaczek, strusi, przepiórek i perlic

§ 19.1. Indyki utrzymywane w pomieszczeniach utrzymują się bez klatek.

2. Maksymalne zagęszczenie obsady na m² powierzchni pomieszczenia powinno wynosić w przypadku utrzymywania:

- 1) indyków – 40 kg
- 2) indyków utrzymywanych z przeznaczeniem na produkcję mięsa – 57 kg

§ 20. W celu przeciwdziałania wydziobywania piór i kanibalizmowi u indyków lekarz weterynarii, technik weterynarii lub osoba obsługująca te indyki, może przycinać im, przed ukończeniem 9. dnia życia, dzioby.

§ 21.1. W przypadku utrzymywania gęsi i kaczek w pomieszczeniach, maksymalne zagęszczenie na m² powierzchni pomieszczenia powinno wynosić dla:

- 1) gęsi – 19 kg,
  - 2) kaczek – 17 kg.
    2. W przypadku utrzymywania gęsi i kaczek w systemie otwartym, z wyjątkiem:
      - a) indyków i strusi do ukończenia 6. tygodnia życia,
      - b) gęsi i kaczek do ukończenia 3. tygodnia życia,
      - c) przepiórek do ukończenia 20. dnia życia,
      - d) zwierząt futerkowych.
  - 1) powierzchnię utrzymywania zabezpiecza się trwałąm ogrodzeniem;
  - 2) maksymalne zagęszczenie obsady na m² powinno wynosić dla:
    - a) gęsi – 6,5 kg,
    - b) kaczek – 10,5 kg.
- § 22.1. Strusie utrzymuje się w pomieszczeniach z wybiegami:
- 1) na ściółce;
  - 2) bez ściółki.
    2. Pomieszczenia dla strusi:

- 1) ogrzewa się do ukończenia przez strusia 6. miesiąca życia;
- 2) dzieli się na sektory, w których utrzymuje się strusie w różnym wieku.
  3. Z każdego sektora pomieszczenia zapewnia się strusiom wyjście na oddzielny wybieg.
  4. W sektorach powierzchnia w przeliczeniu na jedną sztukę powinna wynosić w przypadku:

- 1) strusi młodych – co najmniej 0,3 m, przy czym powierzchnia całego pomieszczenia powinna wynosić co najmniej 5 m²;
- 2) strusi dorosłych – co najmniej 3,5 m², przy czym powierzchnia całego pomieszczenia powinna wynosić co najmniej 15 m².

5. Wysokość pomieszczenia powinna wynosić w przypadku:

- 1) strusi młodych – co najmniej 2,2 m;
- 2) strusi dorosłych – co najmniej 3 m.

§ 23.1. Wybieg dla strusi powinien:

- 1) przylegać bezpośrednio do pomieszczenia, w którym są one utrzymywane;
- 2) posiadać wydzielone miejsce wysypane piaskiem;
- 3) być zabezpieczony trwałym ogrodzeniem.

2. Strusiom na wybiegu zapewnia się możliwość ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.

3. Powierzchnia wybiegu, w przeliczeniu na jedną sztukę, powinna wynosić w przypadku:

- 1) strusi młodych – co najmniej 5 m², przy czym powierzchnia całego wybiegu powinna wynosić co najmniej 30 m²;
- 2) strusi dorosłych – co najmniej 100 m², przy czym powierzchnia całego wybiegu powinna wynosić co najmniej 400 m².

§ 24. Przepiórki utrzymywane w pomieszczeniach, utrzymuje się w klatkach jednopoziomowych lub wielopoziomowych:

- 1) pojedynczo;
- 2) grupowo.

§ 25.1. W przypadkach utrzymywania przepiórek w klatkach jednopoziomowych lub wielopoziomowych pojedynczo wymiary klatki powinny wynosić:

- 1) długość – co najmniej 0,21 m;

2) szerokość – co najmniej 0,1 m;

3) wysokość – co najmniej 0,2 m.

2. W przypadku utrzymywania przepiórek w klatkach jednopoziomowych lub wielopoziomowych grupowo powierzchnia podłogi w klatkach, w przeliczeniu na jedną sztukę, powinna wynosić dla:

1) przepiórek niesnych – co najmniej 0,025 m², przy czym wysokość klatki powinna wynosić, co najmniej 0,2 m;

2) przepiórek mięsnych – co najmniej 0,006 m², przy czym wysokość klatki powinna wynosić, co najmniej 0,2 m.

§ 26.1. W przypadku utrzymywania przepiórek w systemie otwartym z wyjątkiem przepiórek do 20 dnia życia, które powinny być utrzymywane w pomieszczeniach, powierzchnia w przeliczeniu na jedną sztukę, powinna wynosić, co najmniej 0,04 m².

2. Powierzchnię, na której utrzymuje się przepiórki, trwale zabezpiecza się ogrodzeniem o wysokości, co najmniej 2 m i przykrywa siatką.

§ 27.1. Perlice utrzymuje się w pomieszczeniach z wybiegami.

2. Pomieszczenie dla perlic wyposaża się w:

1) grzędy noclegowe;

2) gniazda.

3. Wymiary gniazda dla perlic powinny wynosić, co najmniej:

1) szerokość – 0,4 m;

2) długość – 0,4 m.

4. Maksymalna obsada na m² powierzchni pomieszczenia powinna wynosić 6 sztuk.

5. Powierzchnia wybiegu, w przeliczeniu na jedną sztukę, powinna wynosić, co najmniej 20 m².

§ 28.1. W przypadku utrzymywania perlic w systemie otwartym, perlicom zapewnia się miejsce wyposażone w grzędy noclegowe i gniazda.

2. Maksymalna obsada na m² powierzchni powinno wynosić 15 sztuk.

E. ZWIERZĘTA FUTERKOWE

1) Minimalne warunki utrzymywania zwierząt futerkowych

§ 29. 1. Lisy polarne, lisy pospolite, jenoty, norki i tchórze utrzymuje się pojedynczo lub grupowo na wolnym powietrzu, w zadaszonych klatkach uniemożliwiających tym zwierzętom wydostawanie się na zewnątrz.

2. Zwierzęta futerkowe stada podstawowego gatunków, o których mowa w ust. 1, utrzymuje się pojedynczo.

3. Wymiary klatki powinny wynosić w przypadku:

- 1) lisów i jenotów utrzymywanych pojedynczo:
  - a) wysokość – co najmniej 0,5 m,
  - b) powierzchnia podłogi – co najmniej 0,6 m², przy czym jej szerokość powinna wynosić co najmniej 0,6 m, a długość co najmniej 0,9 m;
- 2) samic lisów i jenotów z młodymi:
  - a) wysokość - co najmniej 0,5 m,
  - b) powierzchnia podłogi – co najmniej 1,2 m², przy czym jej szerokość powinna wynosić, co najmniej 0,75 m, a długość co najmniej 0,8 m;
- 3) norek i tchórzy utrzymywanych pojedynczo oraz samic z młodymi:
  - a) wysokość – co najmniej 0,35 m,
  - b) powierzchnia podłogi – co najmniej 0,18 m², przy czym jej szerokość powinna wynosić, co najmniej 0,3 m, a długość co najmniej 0,6 m;
- 4) lisów i jenotów utrzymywanych grupowo, przy utrzymaniu 2 sztuk w klatce:
  - a) wysokość – co najmniej 0,5 m,
  - b) powierzchnia podłogi – co najmniej 1 m², przy czym jej szerokość powinna wynosić co najmniej 0,8 m, a długość co najmniej 0,9 m;
- 5) norek i tchórzy utrzymywanych grupowo, przy utrzymywaniu 2 sztuk w klatce:
  - a) wysokość – co najmniej 0,35 m,
  - b) powierzchnia podłogi – co najmniej 0,18 m², przy czym jej szerokość powinna wynosić, co najmniej 0,3 m, a długość, co najmniej 0,6 m;

6) lisów i jenotów utrzymywanych grupowo, przy czym więcej niż 2 sztuk w klatce:

a) wysokość – co najmniej 0,5 m,

b) powierzchnię podłogi (pkt. 4. b) powiększa się, o co najmniej 0,4 m² na każdego dodatkowego lisa lub jenota, przy czym jej szerokość powinna wynosić, co najmniej 0,8 m, a długość, co najmniej 0,9 m;

7) norek i tchórzy utrzymywanych grupowo, przy utrzymywaniu więcej niż 2 sztuk w klatce:

a) wysokość, co najmniej 0,35 m,

b) powierzchnię podłogi (pkt. 5. b) powiększa się, o co najmniej 0,065 m² na każdą dodatkową norkę lub tchórze, przy czym jej szerokość powinna wynosić, co najmniej 0,3 m, a długość, co najmniej 0,6 m.

4. Klatki dla kotnych i odchowujących młode samic lisów i jenotów wypo-
saża się w domek wykotowy.

§ 30.1. Króliki utrzymuje się na wolnym powietrzu pod zadaszeniem lub
w pomieszczeniach przystosowanych do ich utrzymania w:

1) klatkach;

2) kojcach.

2. Króliki utrzymuje się pojedynczo lub grupowo, przy czym króliki stada
podstawowego utrzymuje się pojedynczo.

3. Samce i samice królików po osiągnięciu dojrzałości płciowej utrzymuje
się oddzielnie.

4. Wymiary klatki dla królików utrzymywanych pojedynczo oraz samic
z młodymi powinny wynosić w przypadku utrzymywania:

1) królików o masie ciała do 2,5 kg:

a) wysokość - co najmniej 0,28 m,

b) powierzchnia podłogi – co najmniej 0,18 m², przy czym jej szerokość – co
najmniej 0,38 m, a długość – co najmniej 0,45 m;

2) królików o masie ciała powyżej 2,5 do 6 kg:

a) wysokość – co najmniej 0,32 m,

b) powierzchnia podłogi – co najmniej 0,24 m², przy czym jej szerokość – co
najmniej 0,38 m, a długość – co najmniej 0,6 m;

3) królików o masie ciała powyżej 6 kg:

- a) wysokość – co najmniej 0,43 m,
  - b) powierzchnia podłogi – co najmniej 0,315 m², przy czym jej szerokość – co najmniej 0,45 m, a długość – co najmniej 0,7 m.
- 5.** Powierzchnia podłogi w klatce dla królików utrzymywanych grupowo, w przeliczeniu na jedną sztukę, powinna wynosić w przypadku utrzymywania:
- 1) królików o masie ciała do 2,5 kg – co najmniej 0,06 m²;
  - 2) królików o masie ciała powyżej 2,5 do 6 kg – co najmniej 0,08 m²;
  - 3) królików o masie ciała powyżej 6 kg – co najmniej 0,1 m².
- 6.** Powierzchnia podłogi w kojcu dla królików utrzymywanych pojedynczo oraz samic z młodymi powinna wynosić w przypadku utrzymywania:
- 1) królików o masie ciała do 2,5 kg - co najmniej 0,18 m², przy czym jej szerokość - co najmniej 0,4 m, a długość - co najmniej 0,45 m;
  - 2) królików o masie ciała powyżej 2,5 kg do 6 kg - co najmniej 0,24 m², przy czym jej szerokość - co najmniej 0,4 m, a długość – co najmniej 0,6 m;
  - 3) królików o masie ciała powyżej 6 kg – co najmniej 0,315 m², przy czym jej szerokość – co najmniej 0,45 m, a długość – co najmniej 0,7 m.
- 7.** Powierzchnia podłogi w kojcu dla królików utrzymywanych grupowo, w przeliczeniu na jedną sztukę, powinna wynosić w przypadku utrzymywania:
- 1) królików o masie ciała do 2,5 kg – co najmniej 0,06 m²;
  - 2) królików o masie ciała powyżej 2,5 kg do 6 kg - co najmniej 0,08 m²;
  - 3) królików o masie ciała powyżej 6 kg – co najmniej 0,1 m².
- 8.** Klatkę i kojec dla samic królików, z wyjątkiem samic utrzymywanych na ściółce, wyposaża się w domek wykotowy.
- § 31.1.** Szynszyle utrzymuje się w pomieszczeniach przeznaczonych do ich utrzymywania, pojedynczo w klatkach.
- 2.** Dopuszcza się utrzymywanie w tej samej klatce samca i samicy, z wyjątkiem okresu odchowu młodych przez samicę.
- 3.** Wymiary klatki, o której mowa w ust. 1, powinny wynosić:
- 1) długość – co najmniej 0,4 m;
  - 2) szerokość – co najmniej 0,45 m, a w przypadku utrzymywania samca i samicy w jednej klatce – co najmniej 0,6 m;

3) wysokość – co najmniej 0,34 m.

§ 32.1. Nutrie utrzymuje się na wolnym powietrzu lub w pomieszczeniach przeznaczonych do ich utrzymania w:

1) klatkach;

2) kojcach.

2. Powierzchnia klatki lub kojca, w przeliczeniu na 1 sztukę powinna wynosić, co najmniej 0,4 m², a dla samicy z młodymi – co najmniej 1,5 m².

3. Klatkę lub kojec dla nutrii wyposaża się w domek wykotowy.

F. JELENIE I DANIELE

1) Minimalne warunki utrzymywania jeleni i danieli

§ 33.1. Jeleniom i danielom utrzymywanym w systemie otwartym, zapewnia się w okresie pastwiskowym stały dostęp do pastwiska o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha.

2. Obsada na ha powierzchni pastwiska powinna wynosić w przypadku utrzymywania:

1) jeleni – nie więcej niż 7 sztuk;

2) danieli – nie więcej niż 15 sztuk.

3. Powierzchnię pastwiska zabezpiecza się trwałym i wytrzymałym ogrodzeniem o wysokości, co najmniej 2 m, wykonanym z siatki, uniemożliwiającym wydostawanie się jeleni i danieli na zewnątrz.

4. Gospodarstwo, w którym są utrzymywane jelenie lub daniiele, wyposaża się w zagrodę umożliwiającą wykonywanie zabiegów weterynaryjnych lub zootechnicznych.

5. Jeleniom lub danielom utrzymywanym w systemie otwartym, zapewnia się możliwość korzystania z zacienionych miejsc.

§ 34.1. Dopuszcza się czasowe utrzymywanie jeleni lub danieli w boksach:

1) pojedynczo;

2) grupowo.

2. W pomieszczeniu jelenie lub daniiele utrzymuje się:

1) poza okresem pastwiskowym, lub

2) w przypadku choroby, lub

3) w przypadku kwarantanny.

3. Powierzchnia boksu w przeliczeniu na jedną sztukę, powinna wynosić w przypadku utrzymywania:

- 1) jeleni do 12. miesiąca życia – co najmniej 2 m²;
- 2) jeleni powyżej 12. miesiąca życia – co najmniej 3 m²;
- 3) danieli do 12. miesiąca życia – co najmniej 1 m²;
- 4) danieli powyżej 12. miesiąca życia – co najmniej 1,5 m².

§ 35. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 30 czerwca 2010 r.

